

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

[ΒΙΒΛΙΟ](#) 30.11.2014 : 15:17

Όταν η σύγχρονη επιστήμη παράγει πλοκή

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

Καλλιτεχνική απεικόνιση αποστολής αστροναυτών στον Άρη. Ο εχθρός του Ανθρώπου στον Άρη είναι απλώς ο ίδιος ο Κόκκινος Πλανήτης.

Έχουν περάσει σχεδόν τριακόσια χρόνια από το 1719, τη χρονιά που πρωτοεκδόθηκε ο «Ροβινσών Κρούσος» του Ντίφου, κι ακόμα δεν έχει ξεθυμάνει η επίδρασή του στην παγκόσμια μυθοπλασία. Γιατί ο «Ροβινσώνας» είναι από εκείνα τα κλασικά βιβλία που η αξία τους έγκειται περισσότερο στη βασική τους ιδέα παρά στην εκτέλεση: ως σύνθεση, ξεχειλίζει ενοχλητικά από διδακτισμό, θρησκευτικότητα και τις περιγραφές των προσπαθειών του ναυαγού να επιζήσει εκμεταλλευόμενος τον τεχνικό πολιτισμό που φέρει. Ως ιδέα, εξακολουθεί να γοητεύει.

Ο πιο πρόσφατος λογοτεχνικός επίγονος του Ροβινσώνα ονομάζεται Μαρκ Γουάτνι και είναι Αμερικανός. Για την ακρίβεια, Αμερικανός αστροναύτης. Είναι ο ήρωας του πρώτου μυθιστορήματος του Αντι Γουίρ, με τίτλο «Άνθρωπος στον Άρη», και η «εξορία» του δεν βρίσκεται επί γης: τον Μαρκ Γουάτνι τον συναντάμε αποκλεισμένο, χωρίς καμία δυνατότητα επικοινωνίας με τη Γη, ολομόναχο στον Κόκκινο Πλανήτη, με μοναδική προίκα τις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις και την ευφυΐα του.

Η σύλληψη είναι εξαιρετική· κατά κάποιον τρόπο, το βιβλίο αυτό ήταν νομοτελειακά βέβαιο πως θα γραφόταν. Τα τελευταία χρόνια οι εξελίξεις στη διαστημική εξερεύνηση είναι συγκλονιστικές, και αντικατοπτρίζονται, μεταξύ άλλων, και στην Έβδομη τέχνη, με φιλόδοξες κινηματογραφικές παραγωγές επιστημονικής φαντασίας όπως το «Interstellar» και το «Gravity». Το «Άνθρωπος στον Άρη» όμως παρουσιάζει την εξής ιδιαιτερότητα: στην

ουσία, δεν είναι καθόλου, μα καθόλου έργο «επιστημονικής φαντασίας». Θα ήμασταν μάλλον πιο ακριβείς αν το χαρακτηρίζαμε «μυθοπλασία επιστημονικού ρεαλισμού». Πράγμα που αποτελεί ταυτόχρονα το μεγάλο προσόν και το μειονέκτημά του.

Ο Μαρκ είναι μέλος μιας (μελλοντικής) εξαμελούς αποστολής στον Άρη, όπου υπάρχει ήδη γήινη βάση, οργανωμένη και κατασκευασμένη σύμφωνα με την πραγματική, σημερινή τεχνολογία. Η αποστολή όμως διακόπτεται αναγκαστικά λόγω μιας σφοδρής ανεμοθύελλας. Στη διάρκεια της εκκένωσης, ο Μαρκ τραυματίζεται, οι συνάδελφοί του τον θεωρούν νεκρό και με δυσκολία τον εγκαταλείπουν. Μόνο που εκείνος είναι ζωντανός. Και οι περισσότερες από τις επόμενες 400 τόσες σελίδες περιγράφουν με επιστημονική ακρίβεια (και ωστόσο κατανοητά για τους περισσότερους), υπό μορφήν ημερολογίου, τα επιμέρους προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει ο Μαρκ προκειμένου να λύσει το ένα και κύριο: να παραμείνει ζωντανός ώσπου η NASA να μπορέσει να τον διασώσει.

Διαβάζοντας, είναι αδύνατο να μην εντυπωσιαστεί κανείς από την υπαρκτή, τώρα πια, διαστημική τεχνολογία. Τίποτε από όσα περιστοιχίζουν τον Μαρκ δεν είναι «φανταστικό». Στο βιβλίο δεν υπάρχουν μοχθηρά πράσινα ανθρωπάκια με εξωγήινη τεχνολογία. Ο εχθρός του Ανθρώπου στον Άρη είναι απλώς ο ίδιος ο Άρης. Εκεί ακριβώς έγκειται και ο ρεαλισμός του βιβλίου. «Συνειδητοποίησα πως η επιστήμη παράγει πλοκή», έχει εξηγήσει σε συνέντευξή του ο συγγραφέας. Όντως, ο Γουίρ, «ανέκαθεν διαστημόπληκτο σπασικλάκι» («space nerd»), όπως δηλώνει ο ίδιος, ξέρει το υλικό του πολύ καλά. Και το παραθέτει με επιμέλεια.

Καρικατούρες

Είναι αλήθεια πως η επιμέλεια αυτή συχνά κουράζει, παρόλο που ο ήρωας του Γουίρ χαρακτηρίζεται από ένα ιδιότυπο, σαρκαστικό χιούμορ, το οποίο επιδεικνύει εξίσου τακτικά και εξίσου επιτυχώς όσο και την ανεξάντλητη εφευρετικότητα και πνευματική του ευελιξία. Υπάρχουν, βέβαια, και αρκετές σελίδες παράλληλης δράσης στη Γη, όπου οι υπεύθυνοι της αποστολής συνεργάζονται (και συγκρούονται) για το πώς θα τον διασώσουν, από τη στιγμή που αντιλαμβάνονται πως είναι ακόμα ζωντανός. Η χαρτογράφηση των διαφόρων «τύπων» επιστήμονα είναι συχνά απολαυστική, έστω κι αν μένει στο επίπεδο της καρικατούρας. Γενικά, ο Γουίρ δυσκολεύεται να διαφύγει από το βαρυντικό πεδίο της απλοϊκής παρουσίασης των χαρακτήρων του. Ακόμα κι ο Μαρκ, τον οποίο έχει τοποθετήσει σ' ένα μυθοπλαστικά προνομιακότατο περιβάλλον ακραίων συνθηκών (όπου κατά κανόνα οι ήρωες ξεδιπλώνουν ευκολότερα όλες τις πτυχές τους), εκείνος παραμένει σχεδόν εξοργιστικά ήρεμος, απαρέγκλιτα καλοδιάθετος, αισιόδοξος, εργατικός και πνευματικά διαυγής.

Παρά ταύτα, έστω κι αν ο «Άνθρωπος στον Άρη» δεν μπορεί να διεκδικήσει ιδιαίτερες λογοτεχνικές δάφνες –πιθανότατα, δεν ήταν καν στις προθέσεις του–, παραμένει ένα καλό θρίλερ και μια πολύ πρωτότυπη δημιουργία. Ενδιαφέρον, ως σημείο των εκδοτικών καιρών, παρουσιάζει και η ιστορία της έκδοσης του βιβλίου: ο Γουίρ ξεκίνησε να γράφει το μυθιστόρημα στο μπλογκ του, σε συνέχειες. Έπειτα, προχώρησε στην «αυτοδημοσίευσή» του στο Amazon, όπου το βιβλίο του έγινε ανάρπαστο και πολύ σύντομα τράβηξε το ενδιαφέρον μεγάλων εκδοτικών οίκων. Η επιτυχία του συνεχίστηκε και υπό τη χάρτινη μορφή του, και φαίνεται πως το 2015 θα δοκιμάσει την τύχη του και στη μεγάλη οθόνη: για την κινηματογραφική του μεταφορά ακούγονται τα ονόματα του Ρίντλεϊ Σκοτ στη σκηνοθεσία και του Ματ Ντέιμον στον πρωταγωνιστικό ρόλο.

<http://www.kathimerini.gr/793559/article/politismos/vivlio/otan-h-sygxronh-episthmh-paragei-plokh>